

Talve jäänud taeva

AIN KALLIS

Karel Capek kirjutas: "Ilmaga on iseäralik lugu: ilmaga on ilmast- ilma midagi korrast ära. Ilm kaldub ühtelugu küll ühte, küll teise äärmusesse."

Need sõnad kehtivad täiesti ka tänavuse aasta esimese kuu kohta. Peaaegu kogu kuu oli maa paljas nagu varasügisel või hiliskevad. Inimesed muretsevad juba meie rahvusliku uhkuse – Tartu maratoni – toimumise pärast, kui viimastel päevadel läksid taevaluugid ometi lumele valla.

Seda tuli kui mitte palju, siis liiga hoogsalt. Tallinn sai lumetormis räsida nagu kuu algul Tokyo, Viin või Montreal. Tuule kiirus saavutas ööl vastu eelmist laupäeva maksimumi 21 m/s, sademete hulk oli 30. ja 31. kuupäeval kokku 11 mm, seega kolmandik kuunormist.

Seevastu Lõuna-Eestis oli laupäev tunduvalt vaiksem, tuulepuhangud ulatusid 10–11 m/s. Lund tuli nii palju viimastel päevadel, et kattis Tartu ümbruses maa 7–15 cm paksuselt, Viljandis aga isegi 40 cm.

1998. a. jaanuar oli aga eriline kõigepealt kõrge keskmise õhutemperatuuri poolest, olles viimase poolsajandi viie soojema aasta hulgas. Tartu–Tõravere ilmajaamas arvutati kuu keskmiseks $-0,8$ C, mis on pikaajalisest keskmisest soojem $5,7$ °C võrra.

Kõige soojem oli jaanuar saartel – Ristnas saadi keskmiseks kuutemperatuuriks $+1,0$ °C, kõige külmem oli Väike-Maarjas $-1,7$ °C.

Päikesepaistet oli väga vähe: Tõraveres vaid 9,3 tundi ehk umbes 4 protsenti võimalikust, jäädes neli korda alla normi.

Sademete osas oli jaanuar Lõuna-Eestis päris keskmise lähedane, Põhja-Eestis aga, tänu kolmanda dekaadi lumetormile, tunduvalt kõrgem tavalisest.

Kui Eestis lõppes jaanuar tormiliselt, siis paljudes maades algas selliselt ka aasta: juba 1. jaanuaril sadas Barcelonas kuunorm, Bahreinis aga 12 tunniga ligi kahe ja poole kordne kuunorm vihma, Inglismaal kallas sel päeval vihma nii palju kui aasta tagasi kogu kuuga. Lõuna-Inglismaad tabas tugevaim torm pärast 1987. a orkaani. Bristolis isegi viidi loomaaia tiigid ja lõvid kindlamsse kohta (kardeti, et pääsevad purunevaist puuridest vabadusse). Hispaaniast puhus tormituul autosid teelt minema. Kanadas Quebeci provintsis jäi üle kolme miljoni elaniku lume ja jäävihma tõttu ilma elektrita. Tokyot tabas 9. jaanuaril tugev lumesadu, mis halvatas hiigellinna elu täielikult.